

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SANDOR

A nagyvárad színház ünnepe

Befeje forduló áhitattal ünneplünk. A főszegek, illuminációk, díszelődások le-
múltak a sudárról, mint a kéreg a bicska
vómán. De nem ez a lényeg, nem a hán-
cs, hanem a külső burok. A fa törzse megáll külső
karó nélkül is. Hisszük, hogy a színház,
amely ma negyedszázéve ült ki első haj-
sát Nagyvárad talajából: örökzölden
légis megáll az idők viszontagságában.
agy büszke fenyőnek marad itt nekünk,
agy árbócnak továbbra is a hullámokon.

A városi tanácsnak mult, hogy a nagyvá-
rad színház fennállásának 25 éves for-
dulóját megünnepelheti-e ennek a városnak
polgársága, mely saját filléreiből létesített
ajlékot nemcsak a magyar, de minden-
nyelvű kultúra prédikálására. Ebben a szin-
házban Shakespeare éppúgy, mint Molière,
szígligeti éppúgy, mint Caragiale szószéket
talált és az angol, francia, magyar gondolat
közönség szívében éppúgy oltárt épített
magának, mint a román gondolat.

Nagyvárad város tanácsa nem volt elég
emelkedett ahhoz, hogy a huszonöt éves év-
fordulónak az általános művelődés szem-
pontjából is kihangsúlyozódó jelentőségét fel-
ismerje. Passzív viselkedésével, közönyös
hetköznapi gondolkodásával elsiklatta ezt a
dátumot abban a szűk képzelődésben, hogy
a színház — mert magyarok építették —
csak a magyar kultúrának lehet kiegészítő
része, nem pedig az egyetemesnek.

A tanács tévedett és egy jubileum nem

arra való, hogy ilyen primitív tévedések
eloszlatásával bibelődjék.

Hogy egy későbbi időpontban hajlandó
lesz-e a város koncessziókat tenni mai
megfoghatatlan, ködös álláspontjából, októ-
ber tizenötödike után bennünket többé nem
érdekel. Száz évvel ezelőtt a fejedelmek
arra voltak büszkék, hogy Isten kegyelmé-
ből uralkodnak, ma emelt fővel minden ál-
lamfő arra hivatkozik, hogy uralkodása a
nép akaratából való. Nekünk a tanács ke-
gyelméből való későbbi félünnepségek nem
kellenek, nekünk az az ünnep kellett volna,
amit a magunk akaratából rendezünk.

Ezen a magunk akaratából rendezett
ünnepeken elsősorban láttuk volna szívesen
a várost, de szívesen láttuk volna a kormány
s a román irodalom reprezentánsait is, ép-
pen olyan szívesen, mint a magyar irodalom
és művészet kitűnőseit.

(t. g.)

Negyedszázados színház és egész százados akarat

Huszonöt éve áll fenn a nagyvárad ma-
gyar színház, de csaknem egy évszázados
a multja annak az akaratnak, amely hol fel-
lobogón, hol ellankadva égett Nagyvárad
polgársága szívében, hogy a színésznek
ebben a városban állandó szállást teremtsen.
Ezernyolcszázhuszonhétben fordult Várad-
Olási azzal a kéréssel Bihar megyéhez,
hogy anyagilag támogassa a vármegye
a városnak azt az óhaját, hogy egy állandó
magyar játékszínt fölépítsen. Ez a kérdés
távolról sem jelenti azt, mintha Nagyvárad-
nak már azelőtt nem lett volna fejlett színé-
szete. Csak hogy a színlelőadásokat azelőtt
szintén a „Fekete-Sas”, a „Zöldfa”
és az „Apolló”-épület nagytermeiben ját-
szottak.

Az állandó színház felvetett eszméje oly
lelkis visszhangra talált, hogy két éven be-
lül már jelentős összeg gyűlt össze a város
polgárságának adakozásából a színház föl-
építéséhez. Legelső terv szerint a színházat
az Apolló-épület helyén emelték volna hét
bécsi öl hosszú homlokzattal, középen bolt-
íves kapuval. A tervezett színházépületben
szállodát és vendéglőt is elhelyeztek volna.
A színházépítésnek azonban erős ellenzője
volt a tót származású Lajcsák nagyvárad
püspök, aki az építéssel szemben protestá-
lását egész a Helytartó Tanácsig fel-
vitte s ennek eredményeként a Helytartó
Tanács az építkezést letiltotta.

Mindenknek ellenére az adakozások to-
vább folytak úgy, hogy 1842-ben az alapítók

már 2078 forintba emelkedett. Ezt az alapít
Hódossy Miklós kezelte, akit azonban ké-
sőbb a szabadságharc után bebörtönöztek és
a kezére bízott összeg is elkallódott.

Az elnyomatás korában sokáig szü-
nelt a színházépítés kérdése. 1857-ben került
ismét felszínre a probléma, amikor is a ja-
nuár 29-én tartott tanácsülésen Ásmány
József kérvényezte az állandó színház he-
lyétül a Kispiacnak a görög egyesült és nem
egyesült templomok közti részének átadását.
Ekkor ismét sokáig volt felszínre és vaj-
dott az állandó színház ügye. Sok vita hang-
zott el körülötte s a szenvedélyes megbeszé-
lések inkább nyújtottak alkalmat a város
urainak arra, hogy elokvenciájukról tegye-
nek tanúságot, semmint előbbre vitték volna
a színházépítést. Lauka Gusztáv, Petőfi
jóbarátja, aki akkoriban Nagyváradon tar-
tartózkodott, meg is írja a „Hölgyfutár-
ban”, hogy „Váradon csak igen
sok ékesen szóló ember van, de a
tettek embereit meg lehet szám-
lálni”. Majd amikor az alapszabályok tár-
gyalása megindult és az első ülésen 15 ezer
forintot jegyez a város, ez nem is lepi meg
Laukát, „mert — írja — Váradon, hol
egy családapaszáz forintot költ
egy bábra, mindent crescendo
kezdenek”. És jóslatszerűen jelenti ki
Lauka, hogy ő annak is örülne, ha az állandó
színházban unokái gyönyörködhetnének.

Ezernyolcszázhatvanötben a Kispiac
helyett a Széchenyi-térre tervezik a színhá-
zat. Húsz évvel később viszont az a terv

nyomul előtérbe, amely a színházat az ak-
kori Zöldfa- és Sas-utca (a mostani Str.
Avram Jancu és Nicoleta Jorga) közötti
nagyipactéri telekre akarja fölépíteni. Ezer-
nyolcszázkilencvenegyben dr. Berkovics
Ferenc az ötvenes évek mozgalmaira hivat-
kozva a színház építését ismét a Piaca Uni-
reire (Szent László-térre) ajánlja. Ezzel
szemben Knapp Ferenc első ízben pendíti
meg a színháznak jelenlegi helyére való fel-
építése eszméjét. Berkovics Ferenc ini-
ciatívája és Knapp Ferenc ellenjavaslatára
következtében valóságos háborúskodás in-
dul meg az egyes telekérdeklődők, szin-
házi férfiak és polgárság képviselői között.
A kilencvenes években csaknem állandóan
a hírlapi polémia a színházkeresésben, amely-
be beleszólalnak Pallay Lajos, Várady
Zsigmond, Hoványi Géza, Rimler Ká-
roly, Bulovszky polgármester és úgy-
szólván minden jelentősebb közéleti férfi
Nagyváradnak. Nemsokára kihirdetik a pá-
lyázatot a színház fölépítésére s a pályáza-
tot a bécsi Fellner és Hellmer-cég kapja
meg.

„Isten óvja ezt a házat az ürességtől”

Az új színház építését 1899 nyarán kezdet-
ték meg s 1900 őszén fejezték be. Október 13-án
teljesen készen állt a díszes épület s azt ugyan-
azon napon, szombaton délelőtt adta át Kru-
pica József művezető közműves Komlóssy Jó-
zsef polgármesterhelyettesnek a következő sza-
vak kíséretében:

— Isten megengedte, hogy a mai napon be-
fejezzük a színház építését. Köszönöm az építők
nevében a bizottság odaadó munkásságát és
ezennel átadom a kulcsokat a város képviselő-
jének.

Komlóssy József megtekintette a színházat
s azt használatra kész állapotban lévőnek jelen-
tette ki. Hétfőn, október 15-én délután a város
diszkozyulást tartott. Erre az alkalomra lobo-
gokat húztak a városháza vén falára. A lépcső-
feljárat is zászlókkal, cimerekkel és dísznövé-
nyekkel ékesítették. A vendégekre s a bizott-
ságra kórkadás városi tisztviselők élén a dísz-
magyarba öltözött Bulovszky József várt
a székház kapujában. A diszkozyulást Beöthy
László dr. elnök megnyitó beszéde vezette be.
Utána Hoványi Géza mondotta el a nagyvárad
színeszt egész történetét felölelő nagy beszé-
dét. Rádli Odón klasszikus szépségű beszédben
meltatta az ünnep kulturális fontosságát, majd
Bulovszky József is ismét Beöthy László be-
szélt.

A diszkozyulást után a város urai és a ven-
dek a színház előcsarnokába vonultak, ahol
Bulovszky polgármester a zárókövet elhelyezte.
A zárókövet alá egy kis cement mélyedésbe elhe-
lyezték a közgyűlésről szóló jegyzőkönyvet, az
elhangozott beszédek kéziratát és azt a papír-
kereset, amelyik a színház felépítésében és a
megnyitó előadásban résztvevő szereplők neveit
tartalmazza. Két közműves a cementmélyedésre
ráhelyezte a vörös márványlapot, a polgármes-
ter pedig kalapácsütéssel jelezte, hogy a színház
felépítése a záró letételével teljesen befejez-
tetett. Bulovszky polgármester a záró kalapács-
ütést ezeknek a szavaknak a kíséretében tette
meg:

— Eljen a magyar színművészet.

Majd Hellmer műépítész tett három kala-
pácsütést e szavakkal:

— Gott schütze dieses Haus von ges-
penzter Leere. (Isten óvja ezt a házat az üres-
ségtől.)

Végül Somogyi Károly tett három kalapács-
ütést:

— A magyar színművészet felvirágztatására.

A megnyitó előadás

Este hét órakor kigyultak a színház lámpái, tündöklő villanyfény vetette világát a térre, a hol ezernyi ember tolongott. Megkapóan szépséges képet nyújtott az ünneplő ház belseje is. A páholyokban mindenütt elegáns, elegáns pázar toleltben, még az erkélyen is előkelő dámák foglaltak helyet. Boldog volt, akinek bárhol hely jutott. A baloldali emeleti páholyban Fesztetich Andor gróf ült, a vidéki színesztet felügyelője, Leszkay, Szendrey és Komjáthy színingazgatókkal. Ott volt Bulyovszky polgármester családjával, Szunyogh Péter alispán, Rádl Ödön, Hellmer Herman, a színház tervezője, Beöthy László főispán, Várady Antal stb. Amikor a zenekar nyitánya elhangzott s a színpad függőnye felszaladt, Paulainé Adorján Berta lépett a deszkákra s mondta el Sas Ede prólogusát. A prólogus után Várady Antal előjátékát, az Ujoltárt adták elő, amely az akkor száz esztendő előtt való magyar színesztet küzdelmeinek nagy harcosait, Sándorfi, Megyeri Károlyt és Nagy Pistát elevenítette színpadra. Legnagyobb sikere a szereplők közül Nyárai Antalnak volt, aki Megyerit személyesítette. Várady Antal előjátéka után Hunyadi László nyitánya harsant föl, a melynek keretében bemutatkozott az új énekes társulat.

Előadás után a Zöldfában fényes diszlokoma volt, amelyen számtalan tőszet hangzott el a nagyváradi magyar színház jövőjére.

Huszonöt év munkálkodása

Eszerkilencszáz október tizenötödikével megkezdődött az a magasztos munka, amely hibáiban és érdemeiben egyaránt egy célt szolgált huszonöt éven keresztül: a magyar és az általános emberi művészet ügyét. Harcol és ünnepek ez alatt a huszonöt év alatt egymást érték, egymást váltották föl. Uj csillagok tűntek fel a nagyváradi színház színpadán és régiek hanyatlottak le. Köztük régóta alussza már csön des álmaikat az első direktor, Somogyi Károly és régóta elhunyt már az első előadás hősné, Nyárainak ajka is. De nem némuhat el az az ügy, amelyért huszonöt évvel ezelőtt több emberöltő álmaikat a nagyváradi állandó magyar színházat a város polgársága megvalósította.

A negyedszázados színháznak négy igazgatója volt: Somogyi Károly, Erdélyi Miklós, Parlai Lajos és jelenleg Gróf László. Művészi és emberi képességeiknek megfelelően mindegyik igazgató a legmagasabbat és a legszebbet igyekezett nyújtani. S ha már itt tartunk, nevek fölemlítésénél, illendő, hogy megemlékezzünk azokról is, akik 1900 őszén első színesztet voltak az állandó nagyváradi színházban.

Az első társulati jelentés a tagok névsorát így sorolja fel: Igazgató és főrendező Somogyi Károly, szakrendező: Balla Kálmán, Paterdy Sándor, Pinter Imre és Könyves Jenő. Karmesterek Delin Henrik és Heller Bela. Titkár Erdélyi Miklós. Ügyelő és gazda Ifj. Sággy Zsigmond. Sógó: Markó Elek.

Nők: P. Adorján Berta (állandó vendég), Ab-ránky Mariska, B. Csik Irén, Batizfalvy Gizella, Barna Jolán, Benkó Jolán, Balázs Olga, Horváth Irma, Borsodi Boriska, K. Biró Anna, Der-csényi Julia, Dellin Henrikné, Erde. Berta, Egyed Lenke, Forrai Ferike, Fekete Etel, Halász Anna, Kovács Mariska, Kaposi Rózi, Kéry Jolán, Komáromy Mariska, Lányi Edith, Orley Flóra, P. Szép Olga, Somogyiné Nagy Jolán, Székely Anna, Szolner Olga, Szilágyi Dezsóné, Széchenyi Erzs, Tóváry Anna, D. Tóth Böszö, Virág Irma.

Férfiak: Balla Kálmán, Bognár János, Berczy Gyula, Balla Imre, Deésy Alfréd, Dellin Henrik, Erdélyi Miklós, Erdélyi Sándor, Fűredi József, Fekete Ferenc, Földváry Hugó, Gáthy Kálmán, Gajdzsinszky Pál, Heller Bela, Herold Ede, Hegyi Sándor, Könyves Jenő, Kalmár József, Koháry Pál, Kutassy Endre, Latabár Endre, Madas Pista, Miksai Emil, Markó Elemér, Nyárai Antal, Paterdy Sándor, Perényi József, Pinter Imre, Papp János, Rákossy Gáspár, Somogyi Károly, Sággy Zsigmond, ifj. Sággy Zsigmond, Sándory Kálmán, Sarlady Endre, Szilágyi Dezsó, Szarvasy Sándor, Szilágyi Ödön, Szenté Rezső.

Zenekar: Ö császár és királyi Fensége József főherceg nevét viselő 37-ik gyalogezred zenekara. Szerzők: Horváth József négy segéd-

del, butortári felügyelő: Finszler János, festő: Helvig Albert, fodrász: Raminger István három segéddel, díszmester: Szakál Sándor nyolc segéddel, szabók: Gyürky Ferenc, Ferenc József.

Negyedmilliót kívánnak az állami házhelyek jogosultjaitól

Az agrárkiszajátítások folyamán kiszajátított házhelyek kiosztása mind nagyobb hullámokat ver. Elsősorban a házhelyek felmérése révén beszédett mérnöki munkadíjak körül van nagy zűrzavar, másodsorban a házhelyek kiosztásának sorrendje igazítja az igényjogosultakat. Ezideig két helyen parcellázták a házhelyeket, a szőlősi úgynevezett püspökségi réten és a Kommandáns-réten. Mind a két helyen az új telep közepén, szabad téren egy-egy templom épül, görög keleti, vagy görög katolikus templom, a központtól sugárutak vezetnek ki az országhatára s a város utcái felé, a szőlősi réten 5 ilyen sugárút, a Kommandáns-réten 12 lesz.

Ezideig e két helyen 570 házhelyet parcelláztak a mérnökök, a többi október-november hónapokban jelöltek ki. Szemere Miklósnak a püspökségi kertből megvásárolt telkének kiszajátítása még nem jöhető, az ügy most a legelső itélőszék előtt van elbírált csejából, tárgyalását november 6-ra halasztották s ha a határozat kedvezőtlen lenne, a legelső agrárbizottság elé kerül az ügy. Ezt a telket tehát parcellázni nem lehet, a többi telkek, a püspökségi kert, a káptalani kertek, a Viktória-kösztergyár telke, az irtalmasok telke még nincs kiszajátítva.

A házhelyek számai eddig 1872, ezeket nem ingyen, mint az egyik újság írta, hanem olcsóbban kapják az igényjogosultak, mintha szabadkézből vennék.

A telkek parcellázását a volt kataszteri hivatal, inspectorat Geodetic mérnök, Szabó Béla vezeti. A mérnöki tiszteletdíjak körül a vita a „Nagyvárad” hasábjain felvetette a kérdést, hogy a 25, később 52 lejelet milyen címen szedik a telektulajdonosoktól. Akkor az a válasz jelent meg, hogy ezt az összeget a parcellázási mérnökök költségeinek fedezésére előlegezik, de most illetékes helyen kijelentik, hogy az állam semmiféle munkadíj előlegezésére sem jogosított fel senkit, mert ha véget ér a telkek parcellázása s kiosztják az igényjogosultaknak, akik birtokba veszik s ha

a nevükre írták a telkeiket, akkor a központi agrárkassza összeállítja minden telektulajdonos tartozását s ebben benne lesz a telkek ára és a mérnöki munkadíj és ezt kell befizetni az adóhivatalnál.

Ezzel ellentétben azonban egyszer 25, azután 52 lejt szedtek az igényjogosultaktól azon a címen, hogy a parcellázó mérnökök munkadíjaira szükk-

ges ez az összeg, úgy számították, hogy kell négykár, a 5 lej, az összesen 20 lej, a többi a segéd munkások részére való. Később 90, majd 120 letről volt szó s a nyilatkozatok közt azt is olvastuk, hogy az állam is részesedik ebben az összegben. Mint most értesülünk, az államnak nincs szüksége arra, hogy a telektulajdonosoktól előlegelet kérjen, mérnökök munkadíjaira pedig nem kell előleg, mert a parcellázó mérnökök a földmérés mérnökök közül valók, akiket az állam fizet. Nincs tehát indokolt, hogy az érdekeltek közel negyedmilliót fizessenek ezen a címen.

Epp ezért megdöbbenést keltett az igényjogosultak között a 25, 50, 90, 120 lejki fizetéstől szóló hirdetés. Ennek tisztázása céljából a volt frontharcosok elnöke, Pacala György gyógy szerész ma délután 4 órára összehívta az érdekelteket a Városháza nagytermébe, ahol megbeszélte ezt a kérdést. Ezenkívül az építkezésre vonatkozó javaslatokat is megtárgyalják. Egyes igényjogosultak ugyanis abban a hitben éltek, hogy az állam ingyen adja a házhelyet és épített is házat, amelynek árát csak törleszteni kell. Erről pedig sz sincs, a telektulajdonosnak magának kell gondoskodni az építkezéssel, ami szobánként legalább 100.000 lej. A kölcsön megszerzése tehát nagy feladat annak, akinek nincs pénze s a bankok bizonyára méltányos kamatlatat fognak számítani.

MEGNYILT a Ferd. Király-uton (Uj plébánia palota) higiénikus, elegáns **uri fodrász-szalonom. GYURTSIK**

Bőrkabátok

legolcsóbbak, legélegánsabbak

Suchis

bőrruhakészítőnél Str. Batos 7

Ígaxán tess nő

csak az lehet, aki a szabadalmozott

Diana hasfűzőt

viseli. Egyedüli gyártója:

M-me Löwy

Diana hasfűzőszalonja

Oradea-Mare

Strada Vlahuța (Szent János-utca 38. szám)

Dorian filmszínház.

Ma, csütörtökön utoljára 5, 7 és 9 órakor

CLEO

A főszerepben: **Pola Negri.**

DORIAN-FILM!

Oszi divatujdonságaink megérkeztek

DARABONT & SZIKSZAY

uri-szabók, — Ferdinánd Király-ut, uj plébánia palota.

Újabb válságban a locarnói konferencia

A locarnói konferencia döntő napjai azt elátszatot keltik, mintha a konferencia válságba került volna. Ha elhibázott volna is a döntött pesszimizmus, annyi bizonyos, hogy a kritikus hangulat fennáll, amit többek között Briand is kifejezésre juttatott nyilatkozataiban. E hangulat oka az, hogy a német delegáció azt kívánta, hogy Németország követeléseit a konferencián kívül Franciaország és Anglia delegációja külön is tudomásul vegye.

Ezek a követelések elsősorban a Rajna-vidék megszállásának megrovódítására és a fegyverkezés kérdésének barátságos megoldására vonatkoznak. Állandó tárgyalások folynak az ismert 16. szakaszban megbeszélés körüli is. Berlini jelentés szerint Kempner érmet államtitkár repülőgépen Locarnóból Berlinbe érkezett, hogy jelentést tegyen a locarnói konferencia eddigi eredményéről. Lindenbúrg birodalmi elnök kihallgatáson fogadja Kempner államtitkár, ki meghallgatta jelentését a locarnói értekezletről.

Fontos intézkedés az idegen munkások jelentkezésére

Az idegenből hozott munkások, többnyire szakmunkások jelentkezési kötelezettségére új rendszabály lépett életbe. A szabály nem ismerése miatt számos idegen munkásnak kell elhagynia az ország területét, ami tekintve, hogy ezek a munkások nagyrészt nélkülözhetetlen szakemberek, az ipar is nagy kárt szenved. Az Inspektorat Muncii most közli, hogy a kivándorlási törvény rendelkezései értelmében minden munkaadó csak a munkaügyi miniszter engedélyével hozhat idegen munkást, akit az engedély felmutatásával három napon belül a munkaügyi felügyelőséghez bejelenteni tartozik. Ellenkező esetben 500 lei pénzbírsággal sújtják és a munkást kiutasítják az ország területéről.

De jelentkeznie kell a munkaügyi felügyelőségen ugyancsak három napon belül az idegenből jött munkásoknak is a saját jól-felfogott érdekében, ahol egy készen levő blankettán jelenti be adatait.

Ez utóbbit azért fontos tudniok, mert a tapasztalat azt bizonyítja, hogy kérvényeket irnak, nem jó helyre adják be s a vége, hogy kiesnek az előírt időpontból s kiutasítják őket az országból. A munkaügyi felügyelőség szerint a munkásoknak mindenképp előtérbe kell hozniuk az itt állást a szükséges felvilágosításokkal.

Viharos összecsapás az osztrák parlamentben

Mataja külügyminisztert lemondásra kényszerít a szocialisták

Bécsből jelentik: az osztrák nemzeti gyűlés tegnap délutáni ülésén a genfi pénzügyi határozatok tárgyalása közben rendkívül heves összecsapásra került a sor Mataja külügyminiszter és a szociáldemokrata-párt között, amelynek igen könnyen a külügyminiszter lemondása lehet a következménye. A vita során Leutner szociáldemokrata képviselő másfél óras beszédében foglalkozott a kormány és különösen a külügyminiszter politikájával és afölött rendkívül éles kritikát gyakorolt. Mataja vála-

szában kijelentette, hogy a Ház többsége nem osztja az ellenzéki szónok nézetét. mire Leutner felugrott és Mataja elé állt és így kiáltott:

— Hitvány fickó!

Mataját nagy zavarba hozta ez a fellépés, de még szóhoz sem jutott, mikor Leutner a miniszter kezében levő iratsomót el-

Engedélyezte a tanács a délutáni színházi előadásokat

A tanács átvizsgálta az üzleti könyveket — Hasonló rezssivel még nem dolgozott a nagyvárad színház

A tanács egy régebbi határozata, melyben eltiltja Gróf László színgazdát, hogy hétköznap is délutáni előadásokat tarthasson, már eléggé foglalkoztatta a sajtót és a nyilvánosságot. A határozat, amelyet semmifajta érdekel sem lehetett magyarázattal alátámasztani, arra birta Gróf László színgazdát, hogy felajánlja igazgatói állását és koncesszióját a tanácsnak, a mennyiben ezt a határozatot még nem változtatják.

Nagyvárad tanácsa az impérium változás óta is melegen és barátságosan kezelte minden a színház kérdéseit. Eppen ezért a szokatlan és sérelmes határozat általános meglepetést keltett Nagyvárad lakossága körében is. Ez a sérelmes intézkedés nyert most helyes megoldást a tanács tegnapi ülésén, melyen dr. Bucico Coriolán elnököl. Dr. Fildán aljegyző referálta Gróf László beadványát. A referátum és sok hozzászólás után a tanács elhatározta, hogy teljesen a színgazdát tetszésére bízva, hogy hetenként hány délutáni előadást akar tartani. Ellenben napi két előadásnál több megtartására egészségügyi szempontokból nem adott a tanács engedélyt.

Azt hisszük, nem a tanács érdekei ellen való és azonos a tanács szempontjából, ha az igazgató például nem délutáni előadást akar tartani, hanem délelőtti, vagy éjfél előadást hirdet. Mint amely szokás minden színházi városban esztendő őtá dívat és úgy művészileg, mint anyagi szempontból alkalmas arra, hogy a színház üzemi reuzálást elősegítse. A tanács határozat még azt is kikötötte, hogy a délutáni előadásnak hat és fél órára okvetlenül véget kell érnie. Délutáni színházi előadás tartható akkor is, ha este román társulat játszik.

Benedek pénzügyi tanácsos a színház bérkérdése ügyében referált. A városnak az elmúlt esztendőben a színgazdát 20 ezer lei évi bért

kapta és a földhöz vágta. Később Bauer, a szociáldemokrata-párt vezére kijelentette, hogy a teremben addig nincs tárgyalás, amíg Mataja sérelmeit vissza nem vonja és bocsánatot nem kér. Végül is a nemzeti gyűlés elnöke, miután a rendet nem tudta helyreállítani, a gyűlést felüggesztette.

fizetett. A tanács most ezt a 20 ezer leit a viszonyok szerint akarja módosítani és e célból kiküldötte Benedek pénzügyi tanácsost a színház könyveinek átvizsgálásá végett. Benedek tanácsos előadása teljes egészében rávilágított arra, hogy Gróf igazgató milyen áldozatkész befektetéssel, igazi nagy üzemi felkészültséggel igyekszik a közönség óhajának és igényeinek eleget tenni. Ez évi büdzséje a nagyvárad színház történetében eddig még példátlan terheket is rá. Csak egyes számszámjegyeket fogunk itt felvázolni, a melyek hiteles adatai a színház üzleti könyveinek. Művészi fizetés havonta 352.000 lei, a zenekar fizetése 137.600 lei, műszaki személyzetre 74100 leit költ havonta a színház. A szerzői tantiém havonta 10 ezer lei, kölcsöndíjak és új dekorációk 30.000 lei, szerepés és kottairás havi 6000 lei, villanyvilágítás 15.000 lei, tűzifa 19.000 lei, adók és más terhek összege ismét 30.000 lei. A havi kiadások végösszege 764.400 lei. Az évi büdzsé 10.656.690 lei kiadást ró a direktió vállaira, míg a bevétel abban az esetben, ha a színház mindennap 60 százalékosan megtelek, 10.530.636 leit inkasszállhat. A tiszta haszon tehát meglehetősen minimális.

Ehhez a számadáshoz hozzátartozik, hogy a két hetes szalontai túrára Gróf László beigazoltan 254 ezer leit fizetett rá.

Benedek tanácsos mindezeket összevetve, azt a javaslatot tette a tanácsnak, hogy a színház évi bérét erre az esztendőre 80 ezer leire emelje fel. A javasolt összeget a tanács vita nélkül elfogadta, bár azt hisszük, hogy a bemutatott számadatok alapján sokallhatta volna. A tanács még megállapította a ruhatárakban szedendő díjazásokat is. Ezek szerint egy kabát 3 lei, minden további ruhadarab 1 lei. Egy személy 5 leinel a saját ruhadarabjai után akárhány darab is az, nem tartozik többet fizetni.

Az első főpróba

Irita Madas Pista

Negyedszázaddal ezelőtt, 1900 október 15-én már reggeli fél nyolc órákor népes volt a színész-bejáró környéke. Szokatlan izgalom látszott mindenkin: színészek, disztókón, szabók, fodrászok és mindenkin, akinek a színházhoz valami kis köze volt. Ezen a délelőtti tartotta a színház legelső jelmezes főpróbáját, mielőtt Szigligeti hivatás országos ünnepek keretében átadták volna hivatásának.

Kipirult arcú színészek és színésznők izgatottan beszéltek a nagy napról és valamennyin meglepett, valamennyinek hangjából kiértett az örömteljes büszkeség.

Teltek a percek és sietve érkeztek a sajtó

meghívott képviselői, kik között a legbohémebbnek arcan is ünnepes komolyság ömlött el. Egy más után érkeztek Sas Ede, Halász Lajos, Ady Endre, Biró Lajos, Marton Manó, Szűcs Dezső, Fehér Dezső és Gesztési Ödön.

Az első csemetékre valamennyien felmegyünk a színpadra, ahol Balla Kálmán, az ünnepi este rendezője, az „Uj oltár” Várad Antal alkalmi színművének díszleteit állíttatja fel. Balla Kálmán ezen a napon a legelfoglaltabb és legidegesebb ember Váradon. Van oka rá, ugyanis mint az előadás rendezőjének, ugys mint léjnek, mert felesége, Csik Irén, ma mutatkozik be a várad közönségnek „Hunyady László” Erzsébetjének parádés szerepében.

Az újságírók benéztek a férfi-öltözőkbe is és elbeszélgették a már felöltözött és kimaszkírozott

Apolló mozgószínház

5, 7 és 9 órákor.

Ma, csütörtökön

„ÉJJELE 11-12 KÖZT”

Bűnügyi dráma 7 felvonásban. Egy gyilkosság törvényszéki tárgyalása. A főszerepekben: Normann Kerru, a „Práter” kapitánya és Claire Windsor.

— Ezt megelőzi egy 2 felvonásos burleszk.

Jön! PAT és PATACHON! Jön!

Zboray és
Dr. Andriška

Nagyvárad legrégibb szűcs és
szörme nagyáruházában Bul. Reg.
Ferdinand (Rákóczi-ut) 8 szám alatt

Szörmeáruk nagyválasztékban
Hosszu sil bunda 11,000 leitől.

színészekkel, kik között leghangosabb volt „Az új oltár” vándorszínésze, felejthetetlen jóbarátunk: Nyárai Tóni.

— Tíz évet adnék az életemből a mai napért — lelkészedt drága Tónik. Szegény, akkor nem gondolt még arra, hogyha azt a tíz évet odaadja, alig maradt volna magának is még tíz esztendeje. Perényi Jóska, aki Hunyady Lászlót énekelte, sehogyan sem volt kibékülve a szigorú dohányzási tilalommal. Hogy ő még rá se gyújthasson az öltözőben? De bizony, ilyen színházban ő ugyan nem fog megpenészedni!

Csak akkor csillapodott le, mikor Halász Lajos megígérte neki, hogy a városi tanácsnál kiharcol egy dohányzó helyiséget a színészek részére. Azóta 25 év telt el, de nem lett a dohányzóból semmi, a színészek ma is, mint 25 év óta mindig — kénytelenek az öltözőben dohányozni.

Pintér Imre Szűcs Dezsővel diskurál a régi, fabódébeli forró színházi estéről. Bíró Lajos nem beszél senkivel, csak jár-ke jár a színpadon, folyosón, öltözőben. Látszik rajta, hogy nagyon örül, úgy mint a gyermek, aki valami nagyon szép ajándékot kapott. Vajjon az a csendes, jó fiú gondolt-e akkor arra, hogy az ő megirandó darabjaihoz hány forró színházi estén fog tapsolni a peceparti Páris közönsége?

Most nyitják a vasajtót. Somogyi Károly igazgató és Erdélyi Miklós, a titkár jönnek sietve az újságírókért, hogy levezessék a nézőtérre őket, mivel a harmadik csengetés után minden nézőtérre vezető ajtó lezárna. Kiütnék az öltözők, a színészek a színpadra, a vendégek a nézőtérre sietnek. Az óra pontosan a megállapított időt mutatja. Ifj. Sággy Zsigmond, az ügyelő harmadikat csempet. Egyszerre halálos csend a színpad népe és a nézőtér meghívottai között. Néhány várakozásteljes másodperc és kilép a Prologus, Paulayné Adorján Beria, a nagy Paulay özvegye, a Nemzeti Színház tagja, a Szigligeti-színház szerződött állandó vendége. Mint gyöngyszemek peregnék ajkáról a szavak. Hangja hol fennszármal, hol halk pianóba rezdül, olykor érezni rajta, hogy egy mondat még és zokogásba ful. A nézőtér sötétjében meg-megvillan egy-egy fehér zsebkendő, mert, hej, ezen a napon de sok váradi szem lett boldog büszkeségében, mámoros örömtől harmatos.

Az utolsó sorok. — Paulayné befejezte a prologust, eltűnik a függöny mögött. A meghívott közönség lelkesen tapsol; Balla Kálmán adja ki az utolsó utasításait, egy perc sem telik el és megy föl a függöny, kezdődik dr. Várady Antal ünnepi színjátékának, az „Új oltár”-nak jelmezes próbjája. Sándorffy doktor (Könyves Jenő) beszél az építőmunkásról, aki most helyezte el a felépült játékszín utolsó tégláját. Jön a Consiliarius (Id. Sággy Zsigmond) vitázik Sándorffival. Minek a játékszín? ki játszik benne? ki nézi meg, ha játszanak is? Sándorffy szikrázó szemekkel, stentori hangon felel a Consiliariusnak: „A játékszín a templom és a színpad a mi oltárunk, ahol mindenünket feláldozzuk a drága magyar szőrért.” A vándorszínészek (Nyáray Antal) és Sándorffy jelenete alatt nem maradt szem szárazon a nézőtérben. Halász Lajos éppen úgy törölgette a szemét, mint Ady Bandi és Bíró Lajos, Marton Manó, Fehér Dezső és Szűcs Dezső, meg a többiek — ha lopva is — de eltűntek egy-egy könnyecseppel, mert ahogy az a nagy kacagató örök bohém, drága Nyáray Tóni örülni tudott az új játékszín láttára, az megrikatta volna a legsvább lelkű uszorást is. Mint az imádság, úgy hangzott E. Kovács Mariska ezüst cseppgettyű hangjához hasonlatos szava, midőn az a néhány, 25 év előtti magyar histrio állott meghatóttan az új oltár előtt: „Aldassék az Úr neve, hogy ez új templom nekünk adta és legyen a nyelvért és mívszertért annak oltárán minden áldozat!”

A színházavató műsor utolsó száma Erkel Ferenc Hunyady Lászlójának előadása volt. Már hallik az ügyelő jeladása. A zenekarban halk mozgás, a karmesteri emelvényen megjelenik az öreg Delin Henrik, a színház első karnagya. Pálcajával halkan kopog, Sári csósd mindenütt. Egy széles mozdulattal felhangzik Erkel örökségét Hunyady-nyitánya. 36 tagú zenekar ad életet és színt Erkel remekének. A színpadon lázas izgalom, még egy jeladás a karmesteri székből és fölében a függöny. Perényi József, B. Csik Irén, Forray Ferike, Lányi Edith, Pintér Imre, Kálmán József, Rakossy Gáspár, Gáthy Kálmán és a többiek, mind-mind úgy énekelnek, mint még soha. Az első felvonás végén a főpróba közönsége állva tapsol s szinte extázisban kiáltja a szereplők neveit.

Csodálatos melegség önti el a szíveket. En az öltöző folyosóján beszélgetek valakivel, mikor ki-rohan Balla Kálmán, a rendező és az öltözőbe lépve átöleli Perényi Hunyady Lászlót: „Köszönöm drága Jósikám, nagyon szép volt, az Isten áldjon meg” és jön a könny mindkettő szeméből...

Ilyen elejétől végéig a főpróba hangulata.

A főpróbának vége. Lassan elnéptelenedik a színház környéke. Mindenki készül az este, amelyen nem sok adódik egy-egy színész életében.

Azóta 25 esztendő pergett le... Ejszaka van.

A színház előtti két muza-szobor halkan beszélgetni kezd:

— De mirőlunk hogy megfedekeztek.
— Hja! Változnak az idők, változnak az emberek is.

— Jóéjszákát!

Buskomorsága miatt választotta a halált Bakacs József

A „Nagyvárad” számolt be elsőnek Bakacs Józsefnek, néhai gróf Széchenyi Miklós püspök egykori udvarmesterének megrendítő tragédiájáról. A hatvankét éves öreg ur hétfőn reggel feltízor két lövést irányzott önmagára. Gondosan beállította a gyilkos Browningot a tükrök előtt, hogy célt ne tévedessen. Egy golyó is elegendő lett volna Bakacs József életének kioltására, de keze oly görcsösen szorította a fegyvert, hogy a könnyen gyújtó Browningból két golyó szaladt ki.

Bakacs József Győrből került Nagyváradra gróf Széchenyi Miklós püspökhöz. Gyerek kora óta az Erdődy és Széchenyi grófi családoknál volt alkalmazva. Széchenyi Miklós grófot fiatal korában ő kísérte el külföldi utjaira és így nagyon bizalmas viszonyban volt az elhunyt főpappal. Először komornyik szerepet töltött be Nagyváradon, majd udvarmesterré léptette elő a püspök. Diszes állása volt Bakacs Józsefnek s mindenki ismerte őt a városban. Négy lovas hintón járt és szemtanúja volt a püspöki udvar ragyogó pompájú életének, amelynek egyik legnehezebb szerepe nyugodott a vállán. Ongyilkossága általános megdöbbenést keltett Nagyváradon. Tudott dolog volt, hogy a püspök halála óta buskomor lett, elvesztette állását is. Anyagiakban nem szűkölködött, mégis mindig és mindenkinek panaszkodott.

Tettezte elkeseredését az is, hogy feloldalára béna lett a csuszos faldalmaktól és nagyon félt a szélütéstől. Nem egyszer mondta fiatal feleségének:

— Mi lesz veletek, ha egy szép napon elpusztulok?

Egy kis cédulán bucsuzott el családjától, amelyen mindössze ennyi állt:

Kedves feleségem és gyermekeim! Bocsássátok meg, amit tettem. Nem tettem másképp.

Bakacs József tragédiája tipikus példája a viszonyok másként alakulásával bekövetkezett nagy tragédiának. Kiszolgáltá hiven az ő püspökét. Nem kilincsel, nem kért senkitől semmit, teljesítette a kötelességét. Nyugdíjaztatásán rágódott a mindig józanul gondolkodó öreg ur és összegezte

sorsának minden eredményét, életének lehervadt virágait és nem maradt más hátra, mint a nagy kiengesztelő s mindent elfeledtő revolver.

Bakacs József temetése ma délután lesz.

Papini: Krisztus története 360 lei

Őszi reklámárak! HAAS LIPÓT LINOLEUM

és szőnyegkülönlégessegi áruházában.

Főlerakat:

ORADEA-MARE

Eul. Reg. Ferdinand 5.

Lerakatok: CLUJ, TIMISOARA

Mélyen leszállított árak!

Felülkőszőnyeg gummikabátok

a legnagyobb választékban, elegáns fazonban Lei 900 -tól

Viaszosvászon

prima minőség, gyönyörű mintákban

80 cm. széles mtr. Lei 100 -

100 cm. széles mtr. Lei 125 -

115 cm. széles mtr. Lei 145 -

Bőrvászon

Kárpitosok, kocsigtyúk és könyvkötők részére nagy választékban, 115 cm. széles Lei 115 -tól.

LINOLEUM

szőnyegnél-szebb mintákban

67 centiméter széles Lei 150 -

90 centiméter széles Lei 190 -

Padióbevonásra miniatűr, vagy parkettelinoleum 200 cm. széles négyzetméter - Lei 210 -

Kapható 250-300 cm. szélességben is.

Szőnyegek

Strapa futószőnyeg 70 cm. széles Lei 98 -

90 cm. széles Lei 140 -

Agyelő szőnyeg „Bucle” Lei 125 -

Ottomán-takaró „Karamanie” Lei 1600 -

Két oldalt használható ebédliőszőnyeg 200x300 méretben, nagyon szép mintákban Lei 1730 -

Plüsch szőnyeg gyönyörű mintákban

200x300 Lei 4300 -

Függöny szebbnél-szebb mintákban Lei 570 -

Ezenkívül nagy választék faliszőnyegben, lábtörők, mindenféle gummiárak, tornacipők, sárcipők, játékaru, gummilabda stb. stb. etc.

Eladás nagyban és kicsinyben!

Egy tökéletes szappan

Egy kálisavak nélküli és a legtisztább szilokból készített szappan, mint a Kadum-szappan, fontos azért, hogy bőrük ép egész-ségét és természetes puhasá-gát megőrizzék. Bő hája a poru-sokat minden piszoktól felsza-dítja. Azonkívül kétszer annyit tart, mint a közönséges szappan, mert kitűnően van kiszáritva. 3.

Kapható: gyógyszerárakban, drogériákban és illatszertárakban. Nagyban a „Standard” drogériában București.

Cadum szappan

Simplon-expressz elleni rablótámadás részletei

Bucarestből jelentik: A CFR. vezérigazgatója tegnap délelőtt érkezett jelentés szerint a Zsil hídjánál egy bandita megtámadta a Simplon-expresszt. A vezérigazgatóságok intézett távirat nagy történt a támadás:
Araiova—turnuszeverini vonalszakaszon álló állomás közelében lévő hid most jött át. Ezért a vonatok igen kis sebességgel haladtak át rajta. Ezt használták ki a banditák, akik felugorva a vonatra, egyenesen a hálsíni mentek. Amíg a vonat a 192. számú állomáshoz érkezett, a rablók valamennyi fülkét felgyújtottak és összeszedték az értékes poggyászt és fegyvert szedve az utasokra, elszedték a pénztárcáit is. Közben előkelték a fegyveres kalauza, aki meghúzza a vészféket. A vonat rögtön megállt, mire a rablók lemondottak a fosztogatásról és eltűntek a sötétben.

CFR. vezérigazgatósága kérte a rablók elfogását.

Teljesítményt válasszam!

Az ember az újságokat olvassa, igazán tudja, hogy mit csináljon. Nagyváradban annyiféle szórakozás van, hogy az ember estélyét kellemesen akarja eltölteni, tényleg a gombjain kell sorsot húznia, hogy melyiket válassza. A kávéházak felgyógyulnak a vendégektől, a színház új színészeket fogad, kezdetét vette a szezon, a színház pedig lekötötték az idei szezon legjobbjait. Most is két nagy film érkezik, hogy igazán nehezebb legyen az embereknek a választás. Mit nézzünk inkább? Pola Negrit a „Cleopatra”-ban, Mae Murrayt a „Fascinatin”-ban? A helyzetbe jut az ember, mintha teljesen eldőlne két tal között ül és nem tudja, hogy után nyúljon hamarabb. A legjobb az, ha mind a két filmet közelebb hozza, vagyis mind a két filmet megnézi. Legalább meglátjuk, hogyan játszik Pola Negri és milyen a művésze Mae Murray. Mondanunk sem kell, hogy a két filmet a Dorian-filmszínház mutatja.

Magyar Imre

Magypáradon muzsikál

Szerencsések vagyunk Burákkal. Azért is, mert minden este hallgathatjuk ennek a csodálatos hangnak két embernek a muzsikáját, akiket senki sem bír elcsúszni meg értékek szerint. Akkor tudjuk csak meg, kik ezek a Burák, amikor más „népzene”-ket hallgatunk.
Mondom, nemcsak azért vagyunk szerencsések, mert itt muzsikálnak a Palace-ban, hanem azért is, mert a cigányok koronázatlan királya, az öreg cs meg Magyar Imréték is családi kötelességüknek a Burákhöz. Amikor lejönnek meglátjuk őket, Vajda Sándor, a Palace tulajdonosa mindig megnyeri egy pár estére a muzsikálásra a cigánymuzsika fejedelmét. Már napja, hogy az öreg Radics muzsikájában megkérdeztük, ma este már Magyar Imre és a Palaceban. Magyar Imre Londonban a Garden színházban hódította a közönséget, majd Liverpoolban, Manchesterben és a többi angol városokban. Az angol király és a trónörökös is játszott Magyar Imrével és így érthető, hogy Nagyváradon felfokozott érdeklődéssel nézik a csütörtöki és pénteki hangversenyek elé.

Imre Imre, sörözők, haskölők
Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-ut.) 13.

László Farkas

és francia
női divat
szabósága
Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-ut.) 6, 1-ső emeleten van

„LEGUJABB”

Csernoch magyar hercegprimás az éhező öngyilkosokról

Budapestről jelentik: A katolikus nagygyűlés záró ülésén Csernoch hercegprimás az egyházzól, politikáról és szocializmusról tartott beszédében kitért Budapest öngyilkosaira is.

— Budapestben látjuk — mondotta, — hogy a legtöbb öngyilkos nem ok nélkül dobja el magát az életet, hiszen súlyos ok nélkül senki sem lesz öngyilkos. Nagyrészt azért mentek a halálba, mert nem volt miből

megélniük. Az éhező ember minden rosszra kapható. A szociális kérdés megoldásában arra az álláspontra kell helyezkedni, amelyen a francia katolikusok állanak. Ők azt mondják, hogy minden termeléshez pénz, éss és kéz kell.

A nagygyűlés lakomáján Zichy János a pápára és Magyarország jövőendő királyára mondott tósztot.

Meghalt a leghíresebb magyar kriminalista

Budapestről jelentik: Mára virradó éjszaka meghalt Friedmann Bernát, a magyar ügyvédi kar dojenje, a leghíresebb magyar kriminalista. Friedmann Bernát Nagyváradról került fel Budapestre és neve akkor vált ismeretessé, amikor a 90-es évek elején a temesvári lottó-perben Farkas Gyula lottótulajdonost védte. Farkas ellen az volt a vád, hogy nagyarányú csalást követett el a magyar kincstár javára.

Nagy szerepe volt Friedmann Bernátnak még régebben, 1883-ban a tiszaszentlőrincben is, majd később Rosenberg Gyula és Bathányi gróf párbaj ügyében, amely halállal végződött, mint Rosenberg védője szerzett magának országos elismerést. Friedmann Bernát temetésén az egész magyarországi ügyvédi kar képviseltette magát. Az elhunyt ügyvéd 84 éves volt.

UJDONSÁGOK

A Szigligeti-társaság

SZIGLIGETI-MATINÉJA

október 18-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a Katolikus Kórházban.
Beclepedij nincs.

* A prefektus Bukarestbe utazott. Dr. Regman Miklós prefektus hivatalos ügyekben Bukarestbe utazott.

* A postafelügyelőség felhívása. A nagyvárad postafelügyelőség műszaki osztálya a következő közlésekre kér bennünket: Felkérjük azokat a t. háztulajdonosokat, akiknek háza tetőjén a telefon- és táviróvezeték tartóoszlopai vannak, hogy sürgősen állítsák vissza megfelelő helyre azokat a létrákat, amelyeket a vezeték építése alkalmával a P. T. T. igazgatósága helyeztet el a házak padlásán. E létrák hiánya nagy nehézségeket okoz a személynézetnek, amely a hibás vezeték revíziójával és a defektusok megszüntetésével van megbízva. A legközelebbi revízió alkalmával a törvény értelmében büntetést mérünk ki mindazokra, akiknél nem lesznek meg a létrák. Nagyvárad, 1925. X/14. Olvasatlan aláírás a P. T. T. műszaki osztályának főnöke.

* A nagyváradai nőegyletek távirata Cantacuzino hercegnőhöz. A nagyváradai nőegyletek tegnap délután ismételt ülést tartottak Cantacuzino hercegnő felhívására, amelyen a Bukarestben megtartandó nagygyűlésen való részvételt beszélték meg. A gyűlésen dr. Kassay Kálmán elnököt, jelen voltak az összes nőegyletek elnökei és választmányi tagjai. A gyűlésen Peredy György újságíró bejelentette, hogy megbízatásához képest a kolozsvári központi irodához terjesztette az egyesületek multikori gyűlésének határozatait. A központ azt elfogadta, egyttal kijelentette, hogy a maga részéről külön is felkéri a nagyváradai kiküldöttöt, P. Gulácsy Irént, hogy az iskola- és óvoda ügyekről az általános magyarság szempontjából előadást tartson a bukaresti gyűlésen. Valami tévedés folytán azonban a lapokban megjelent műsorba Nagyváradot nem vették fel. Ismertetni az ügyben a központi titkársággal folytatott levelezést, valamint felolvasva a hercegnőnek a gyűlés felhívására és tárgyra vonatkozó legújabb levelét. A gyűlés ismételt átíróvideálta a mult gyűlésen összegyűjtött előterjesztendő anyag szövegét, majd egyhangú határozattal kimondották, hogy a bukaresti gyűlésen

föltétlen részt óhajtanak venni, kiküldik ismét P. Gulácsy Irént, akit direktívákkal láttak el. Kimondották, hogy elhatározásukról sürgősen értesítik még a gyűlésről Cantacuzino hercegnőt is a központi titkárságot. A gyűlés, amelyen a Kath. Nővédő, a Bihar megyei Nőegylet, az Izraelita Nőegylet, a Protestáns Nőegylet és a Luteránus Nőegylet vezetőségei vettek részt, kimondották végül, felvilágosítást kérnek a kolozsvári központtól, hogy milyen okok miatt történhetett meg, hogy éppen egyedül csak Nagyváradot hagyták ki a programból, holott az első volt, amely jelentkezett és beküldötte anyagát.

Kolozsvárról jelentik: Cantacuzino hercegnő felhívására gróf Bethlen Györgyné fog válaszolni, aki bejelenti a nőegyletek működésének nehézségeit, amelyre orvoslást kér. Az anyák iskolagondjairól P. Gulácsy Irén a katolikus, Biela Mária a református, dr. Kovács Józsefné az unitárius és Fischer Józsefné a zsidó egyház nevében fognak beszélni. Ehez annyi korrigálást kell fűznünk, hogy P. Gulácsy Irén nem a katolikus, hanem — mint azt megírtuk — az összes nagyváradai nőegyletek sérelmeit fogja előadni felekezetekre való külön tekintet nélkül.

* A házhelyre jogosultak gyűlése a városházán. Lapunk más helyén beszámoltunk arról az akcióról, amely a házhelyek ügyében megindult. A házhelyre jogosultak szerda délután tartották meg ülésüket és az érdekeltek nagy számban jöttek össze a városháza nagytermében. Ott voltak a bírák, tanárok, tanítók, volt frontharcosok, övezgyek, tisztviselők. Manolescu tanácsos románul, dr. Bleda László magyarul ismertette a tervezetet, amely lehetővé tenné a házépítéseket. Miután lesznek telektulajdonosok, de nem lesz pénzük az építkezésre, tömöríteni kell egy szövetségbe, amelynek tagjai egy biztosító társaságnál jegyeznének részvényeket s ez esetben megkapnák azonnal a 15 év múlva esedékes biztosítási összeget kamat mellett és építhetnének. Ha a

kötvénytulajdonos meghalna, a kölcsön lekvittolódik. Felolvastak egy aradi újságot is, amely hasonló tónusban ír. Nem állítjuk, de igen fájlnának, ha a házépítési akció az állam által ígért telkeken a végén egy bukaresti biztosítótársaság üzletévé zsugorodna össze.

* **Románia és Oroszország között nincs biztonsági szerződés.** Bukarestből jelentik: Azt a hírt, hogy a szovjet-kormány Romániának biztonsági szerződés kötésére tett ajánlatot, illetékes helyen kategorikusan megcáfolják. A külügyminiszteriumban kijelentették, hogy semmiféle ilyen megkeresés nem érkezett.

* **Bér- és sztrájkmozgalmak Nagyváradon és a megyében.** A növekvő drágaság, amely újszólván napról-napra nehezíti a megélhetést, a munkásságot bérének felemelésére kényszerítik. A munkáügyi felügyelősen hétéfn a „Prometeus” barátjai szénbánya munkásaival tart a felügyelőség békeltető tárgyalást az új kollektív szerződés megkötése felett. Hasonlóan folyamatban van a Derby, Carmen és Triumf cipőgyárak egyeztető tárgyalása. A Léderer és Kálmán, valamint a László-malom munkásainak egyeztető tárgyalása szombatra van kitűzve. A Grünwald vasgyár munkásaival nem sikerült a meg egyezés, kitört a sztrájk, ugyancsak a Gondacipőgyár munkásainál is, de a meg egyezés az egész vonalon jó mederbe indult és csak órák kérdése, hogy a munkát újból felvegyék.

* **Rozsly István városi pénztáros szabadságon.** Rozsly István városi pénztáros két heti szabadságra ment, helyettese Kore József, akinek a beosztását viszont Zimányi Adrienne hivatalnoknő fogja el látni.

* **A pótérettségin elbukott diákok rendkívüli hallgatóként se iratkozhatnak be az egyetemre.** Bukarestből jelentik: A szülők küldöttsége jelent meg Anghelescu miniszternél, hogy engedje meg azt, hogy a pótérettségin elbukott tanulók beiratkozhasanak az egyetemre. Így próbálva elkerülni az egy évi veszteséget. Anghelescu miniszter a küldöttséget ridegen elutasította.

* **Halszarnokot akar építeni egy vállalkozó, de nem engedik.** Hermann Mór kereskedő beadványt intézett a városhoz, amelyben azt kéri, hogy a Dréher-Sörzsarnokkal parallel egy hasonló épületet emelhesse, egy modern nagyvárosi halszarnok céljaira. Hermann Mór élőhalakat akar a nagyközönség rendelkezésére bocsájtani, dunai és más halakat is. A tanács a kérelmet egyelőre ad acta tette azért, mert nem tartja összeférhetőnek a város ama tervével, mert a halszarnokot a felépítendő vásárcsarnokban fogja berendezni.

* **Halálozás.** Eisler Ignác nagyszabójai szódavizgyáros, életének 57-ik évében hosszas szenvedés után í. hó 10-én elhunyt.

* **Nem akart csempészni a kolozsvári ügyvéd felesége.** Megírta tegnap a Nagyvárad, hogy a biharpüspökii vámnál a vámvizsgálat alkalmával egy előkelő kolozsvári ügyvéd feleségénél egy párnahuzatba csomagolva nagyobb mennyiségű selymet találtak s ezért az illető úriasszonyt 200 ezer leire büntették meg és a selymet lefoglalták. Az esetet mi a szereplő urinő nevének említése nélkül írtuk meg. Cikkünkre ma megjelent szerkesztőségünkben Stamatopol Alfons ügyvéd kíséretében dr. Jakobi Emilné, akivel a vámmáfér megtrótt. Jakobié egy közjegyzői nyilatkozatot mutatott fel, mely Fekete László és Fekete Lászlóné kolozsvári lakosok vallomását tartalmazza, akik a vizsgálatnak tanúi voltak. A nyilatkozatból kitűnik, hogy Jakobiének eszéig sem volt selymet csempészni. Amikor Biharpüspökiben a vonatba a taxator felszállt — mondják a nyilatkozók — Jakobié felmutatta a párnahuzatot és ezeket mondta: „Kérem uram, ebben selymet hozok.” Ezután Jakobié beszélt a taxatorral s csak arra kérte, hogy ne nagyon drágán vámolják el a selymet. Minthogy azonban a taxator a vámot igen magas összegben állapította meg, Jakobiéknak pedig a szükséges készpénz momentán

nem állott rendelkezésükre, abban állapodtak meg, hogy az összeget Jakobi Emil ügyvéd majd Kolozsvárról küldi meg a vámhivatalba. Eddig szól a tanuknak a közjegyző előtt tett nyilatkozata.

SZÜCS LACI
a legelső kabaréművész
holnap csütörtökön, minden előadásán az „Ejje! 11—12 között” című film keretében gyönyörű kabaré-dalokat és jeleneteket fog előadni az Apolló-mozgóban. — Műsorán szerepelnek Molnár, Karinthy, Heltai irodalmi tréfái és kis jelenetei. Rendes hely-
árak.

* **Orth György elhagyta a szanatóriumot.** Budapestről jelentik, hogy Orth György, aki a bécsi amatőr mérközősen megsérült, tegnap elhagyta a szanatóriumot. A gipszkötést a lábáról levették, megröntgenezték s a röntgenfelvételt öröndetes javulást mutat. Az elszakadt tokszalagok jól összenőttek, de teljes felgyógyulásához még legalább öt hónap kell.

FASCINATION

MAE MURRAY.

* **Véletlenül meglátta a vadásztársát.** A Crisana vadásztársaság néhány tagja vasárnap Diószegen körvadászatot tartott. A vadásztársaság egyik tagja igazatosságát célul tévesztett és nyúl helyett vadásztársát, Szlavik István vármegyei tisztviselőt találta. A golyó Szlavikot nyakszirtén találta s az erős srétet fölfogta a vastag ruhagallér, így a srét csak a bőr alá ment s sezencrese komolyabb sérülést nem okozott.

* **Gép- és gyorsíró tanfolyam kezdődik 15-én az Orsolya-zárdában.** A megkezdett ruhavarró tanfolyamra még e hét végéig bejárólóg lehet jelentkezni. A tanfolyam tartama három hónap, díja havi 300 lei.

FASCINATION

MAE MURRAY.

Magyari Imre, az angol uralkodóház kedvenc művésze, folyó hó 15 és 16-án csütörtökön és pénteken a „Palace”-kávéházban hangversenyt tart.

* **Sajóbemutató a legújabb tánckreációkból.** Tegnap este tartotta meg Antalffy Margit, a népszerű táncnőművész, a külföldről hozott legújabb tánckreációknak. Diszes közönség gyűlt egybe az új táncok megtekintésére, amelyek már meghódították a metropolisok illyűségét. Jóleső érzéssel állapítottuk meg a jelenlévőkkel, hogy a jóízűs végre diadalmaskodott az egyre jobban elajult táncok. Az összebejűs, minden szemlélőt különös véleményre ragadtató táncok ideje lejárt. A tánc marad, aminek eddig is kellett volna lenni és ami a boldog békeévekben volt: szórakozás, minden mellékgondolattól mentesen. Hogy a táncokon a jóízűs lett urrá, az nagyrészt annak köszönhető, hogy a franciáktól az angolok vették át a táncok kreálását és a csapangó francia fantázia helyett a józan angol ész és higgadtság kerekedett felül. Az új táncok között a Fox-trott, hosszú sima lépésekkel, az Új tango, Simmi-blue, tetszett nagyon a közönségnek. Azonkívül Raleo című spanyoltánc, a Cheriton, amely fogó kurának is kitűnően alkalmas és az új tánckirály, a táncok győnye, a Florida kellett feltűnnie. A táncokat Antalffy Margit mutatta be ugyancsak ügyes segédnőjével, Mányoki Icával. Minden új táncát hatalmas taps honorálta és a közönség ismételt elismerését fejezte ki Antalffy Marginak.

Darvas harisnyái legjobbak

FASCINATION

MAE MURRAY.

* **Felöltöt, vásznot, szövetet, harisnyát csak Flegmannál vásároljon.**

* **Legjobb telefonkészüléki villanyközműmanometer raktárról.** Házi telefon szerelést, minden fémipari s esztérga-munkavításokat igen szolid áron vállal R. Z. el. mechanikus, Szalárdi-utca 9. Telefon 512.

Nagyszabású sportünnep a Patronázs-egylet javára

A Patronázs egylet, Nagyváradnak ezen támogatást megérdemlő, valóban a legnizstikusabb célt szolgáló intézménye, sajnos igen szerény anyagi körülmények között tart magát és anyagi jövedelmei kizárólag csak a tagok tagdíjából képezik. A Patronázs-egylet tagdíjait az eslesek és a társadalom morib alakjainak istápolását, támogatását a társadalom egész egyetemének kellene össze hogy megfelelő anyagi eszközök álljanak a mény rendelkezésére. Dr. Fildán Emil főügy-
A Patronázs-egyletnek védnöke, lelke és a nyitója, mindent megtesz, hogy az intézmény manisztikus céljait valóban eredményesen te-
A Patronázs egyesület vezetősége most Miklós dr.-hoz, mint a Sportszövetség el-
fordult, azzal a kérelemmel, hogy a városi egyesületek rendezzenek egy nagyszabású ünnepélyt, melynek befolyó jövedelme a Patronázs-egylet céljait szolgálja. Zsigre Miklós dr. nagyobb örömmel tette magáévá ez a gond és valószínűleg november elején tartják me-
sport-napot, amelynek előkészítési akcióját megindult. Amellett, hogy előreláthatólag sportegyesület részt vesz ezen az ünnep-
annak rendkívül változatos programja lesz kes sorsjátékkal lesz egybekötve. Az ü-
rendezésében alkalmasint bevonják Nagyvá-
sadalmát is.

• TÖZSDE •

Bukarest, október 14. (Zárlat.) D. Páris 945, London 1007, Newyork 207, 828, Zürich 40, Wien 2936, Prága 615. V. Font 1000, fr. frank 960, svájci 39, lira 83, 360, dollár 206, osztrák 29, magyar 28, kol 600.

Zürich, október 14. (Zárlat.) Berlin Amsterdam 20840, Newyork 51875, 251050, Páris 234250, Milánó 2040, Prága Budapest 7260, Belgrád 920, Bukarest 250, 85, Bécs 7310.

Budapest, október 14. A budapesti tékpapírtőzsde szerdai zárlatai: Angol 35, Kereskedelmi 920, Első budapesti 13, szén 2855, Ganz Vil. 1225, Ófa 542, Tró Magyar Hítel 314, Osztrák Hítel 120500, D. 2230, Államvasut 370.

• SZÍNHÁZ •

HETI MŰSOR:

Csütörtök: A nagyságos asszonyt n tam valahol, vigjáték-bemutató A) berlet zatszám 10.

Péntek: A nagyságos asszonyt má valahol, vigjáték B) berlet. Sorozatszám : Szombat délután fél 4 órakor: Bizat nénelmi dráma, olcsó helyárakkal. Szám 12.

Szombat este: Májusi muzsika, op mutató, berlet-szünetben. Sorozatszám 13.

Vasárnap délután fél 4 órakor: J operett, mérsékelt helyárakkal. Sorozats: Vasárnap este: Román előadás.

Hétfő: Májusi muzsika, operettjudo berlet. Sorozatszám 15.

Kedd: Májusi muzsika, operettjudo berlet. Sorozatszám 16.

Szerda: Magnetik, drámai bemutató, tanc hajú katasztrófa) berlet-szünetben zatszám 17.

A hét összes előadásaira a jegyeket sánap reggeltől kezdve árusítja a pénztár.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

Apróhirdetés egy szö ára 4 Lei. vas-tag betűivel 8 Lei. legkisebb hirdetés 10 szöig 40 Lei.

Lovelezés

Oly hölgyek, kik sulyt helyeznek arra, hogy arcuk lőkeletesen szép, tiszta, fölt-nélküli legyen, használják a csodás hatású „**Agil**” crémet. Kapható mindenütt. Megyei főraktár: APOLLO drogeria.

OKTATÁS

VIII. gimn. tanuló elemi, polgári, valamint gimnáziumi I—IV. oszt. tanulók tanítását teljes ellátásért, avagy pénzért elvállalja. Ugyancsak a gyorsírást, levelezést és vitát tanít. Cimeket a kiadóba kér. 3836

Okleveles tanító elmenne vidékre uricsaládkhoz. — Cimeket K a b a i, Bihar-püspöki. 3863H

Donát
Strada D. Cantemir 30.
(volt Beöthy Odön-u.)
Gyakorlati tanfolyam Gyorsírás Gépírás Könyvvitel Nyelvek
Olcsó árak!

LAKÁS

Egyszobás lakást lelépés-les keresek. Cimet a kiadóba kérek. 3808

Atadó két szoba, konyha, spájz, egyszoba, konyha, spájz butorral együtt. Megtudható Ep. Ciorogariu (Uri-utca) 29. 3856

Butorozott szoba azonnal kiadó. Str. Alexandri 49.

Garçon idősebb uriember butorozott szobát keres ebéd és vacsora kósztal. Csakis intelligens uricsaládknál. Cimet a Hegedüs Hirliaprodába kér. 3860H

Kiadó egy butorozott szoba konyha és speiz használat-lal központban. — Gen. Holban (Széles-utca) két egymásba nyíló butorozott szoba. Dr. Petróczyné, Nic. Zsiga (Lukács György-utca) 38. sz. 3864

Intelligens uriember csakis feltétlen uricsaládknál tisztá butorozott szobát keres napi háromszori étkezésel központban vagy villamos vasut mentén. Cimeket a Hegedüs Hirliaprodába ké-rek „Elsőrangú ellátás” cimre. 3862H

Remélem tudja már, hogy a Pannoniában **vízumoztat DEUTSCH** a futár Utteleket elintéz

Alkalmazás

Műzi szolgát jó bizonyít-vánnyal keres „Sunfield” gyár Strada Páci (Béke-u.) 7. sz.

Tisztesseges jó leányt ke-resek két tagu családkhoz. Főzés nincs. Cimet a kiadó-ban. 3818

Mindenest keresek kis csa-ládkhoz. Cim a Sonnenfeld portásánál Str. Prințul Carol No. 6. 3814

Jourak készítését, szervi-rozást vállalom. Telcsné. Telefon: 836. 3842H

Perfect mindenek szakács-nót keresek november 1-re. Dr. Tamás, Bul. Reg. Ferdi-nand 55/a. 3835

Estélyek, vacsorák készi-tését, szervirozást vállalja perfect fiatal főzőnő. Cime telefon: 836. Telcsné. 3843H

Fényképész segédnő — több évi praxissal — állást keres. Cim a kiadóban. 3853

41 éves garçon ember keres magán titkárnőt, ki a német esetleg a román nyelvre perfect megtani-taná. Magyar-német keres-keelmi levelezésben jártas előnyben. Ajánlatok dupla boríték „Német nyelv” alatt Szerző Lajos Bain-Mare (Nagybánya) cimre küldendő. 3854

Jó főző mindenek felvété-tik. Pelikan Boritékgár Pictorul Grigorescu (Mé-szaros-utca). 3858H

Auständiges deutsches Fräulein suche ich zu zwei Kindern. Cosbuc (Szalárdi gasse) 12. 3858H

Perfect főzőnőt keresek vidékre. Némétül beszélő előnyben. Str. Cosbuc (Sza-lárdi-u.) 12. 3859H

Perfect szakácsnő 15-ére felvétetik Bul. Reg. Ferdi-nand (Rákóczi-ut) 7—8. — Engel. 3861H

Iskolatáskák, Ridiculók
fésűk, kefék gyer-mekjátékok, aján-déktárgyak,
quermekkoshik legolcsóbban
Szabó I. fésűáruháza
Sas-passage

Adás-Vétel

Eladó 299 beköltözhető ház kedvező fizetéssel, szőlők, lakások, malmok, butoro-zott szobák. Weisz Gizi, Matei Basarab (Nyomda-utca) 4. 3851

Zománcok, Festékek, Lakkok csakis első-rangu minőségben
LUTZ FESTÉKÜVEK
TINISORA
Egyedüli gyártói a Lutz Ede és Tsa lakk- és festék-gyárak eredeti gyártmányainak

Mikussay és Komjáthy ingatlanforgalmi ügynősek
Str. Casarmel (Haszárnya-u.) 2
(Tálalhatók a Royalban). Emeletes modern bérház köz-pontban, elfoglalható 5 szobás utcai lakással 2 millió leiert esetleg felerészben is eladó. Jövedelme 140.000 lei

ANDRÁSSY
Oredea-Mare, Str. Vlahuța (Szent János-utca) No. 6.
Szücs és szörme üzletében a legjobb divatu szörmek, bók, bundák, sport-kabátok, méret után a
legolcsóbban készülnek

Kövér Ön?
A kövér ember formátlan! Kövérek (Festések, Elhízottak)!
Asszonyok, férfiak, soványakká lesztek, káros belsőszerek használatá nélkül az egyszerű és könnyen alkalmazható „**Reductor**” használatával, amely le-sóványítja testet szerint lábat, csípőt, hasat, nyakat, keblét stb. Megakadályozza a hízás-ja hajlamos elhízását és a tes-tet karcsúvá teszi, mint azt a mai divat megkívánja. Egyetlen készülék elegendő a test bármely részének soványi-tására, vagy az elhízás megállítására. A „**Reductor**” erősíti és gömbölyíti a nőket, mellüket keményíti. Erőt és energiát ad. Kapható minden gyógyszerertáiban és drogeriában, de kívánságára közvetlenül is küld
„**DEPOZITUL GENERAL**” Fach 208. CLUJ.
Nagy készülék ára 245. — lei, kisebb készülék (kebel-erősítő 145. — lei. Nagyban eladás „**Reductor**” Cluj, Calea Motilor 40. — Orvosilag ajánlva.

Perzsaszőnyeg régi, 3—1. használatlan rumburgi ágá-yhuzat, selyemruha eladó. Cim a kiadóban. 3857H

Régi szatóciszület legior-galmasab utcaiban beren-dezéssel azonnal kiadó. — Cim a kiadóban. 3855

Uj hencser, patent háló divány és két új irodai fot-eladó. Jakab kárpitos, Vlahuța (Szent János-utca) 12. sz. 3866

Eladó egy emeletes mo-dern, szép ház két ötszo-bás, parkettás lakással, — ugyanitt földszintes, mo-dern ház, háromszoba, für-dőszobás, egy kétszoba, fürdőszobás lakással, egy katasztrális hold szőlővel benn a városban. — Ara együtt az egésznek **kilenc-gyázezer Lei.** Kortsmáros László, I. C. Bratianu (Sza-niszló-utca) 22. 3831

Eladó azonnal beköltöz-hető háromszobás, fürdő-szobás magánház, szép nagy telekkel 320.000 Leiert. — Kortsmáros László, I. C. Bratianu (Szaniszló-u.) 22. 3830

Eladó telkek a város köz-pontjában Ep. Ciorogariu (Uri)-utcan 85.000 leiert, egy igen nagy 350.000 lei-ért, Pasteur (Kórház-utca elején 175.000-ért, Vlahuța (Szt. János-utcan 220.000 leiert. Kortsmáros László, I. C. Bratianu (Szaniszló)-utca 22. 3832

Nagyon jutányosan eladó perza és kelim függöny, drapéria, hencser és hinta-széktakaró, divánpárna és küsszőnyeg, filetcspikék, be-tétek, ágyterítők, stórok, ágygarnitúrák, fetherneműk stb., rendelésre is készü-lnek. Weinbergerné, Str. Mánástiri (Zárda-utca) 1. 3852

Malmot megvételre kere-sek Szatmár-, Szilágy- vagy Bihamregyében. — Mezey, Szatmár, Str. Tudor Vladi-mirescu (Csokonay-utca) 16. 3852

Eladó Piața Regina Maria (Bémer-léren) 3 szobás, mel-lékelyiségű I. em. utcai lakás. Több 1—2 és 3—4 szobások. Weisz Gizi, Str. Matei Basarab (Nyomda-utca) 4. 3850

REUMINEA AGRICOLA
BIHARIEGYEN GAZDASAGI EGYESULET ARUOSZTALYA
vesz **here-magvakat** a legmagasabb árban.

Csukott hintó elá mitrie Cantemir Odön-utca) 8. sz.

Eladó rövid perzsá opusum gallériai Gedüs Hirliaprodáb

3-85 Wertheim case Sternberg, Bul. Re-dinand No. 14.

Eladó új ház, 2 sz szoba átvethető Ház kétszobás, für-dőszobás lakással, cán 850.000. Szép helyen, 3 szoba, cseledőszoba 500.000 szobás, fürdőszobás ház istállóval, ráti-séggel, 2 udvarral, kodásra alkalmas leu. Kisebb-nagyob földbirtokok, szőlők-nél 9 12-ig. Tache Ionescu (Ká-21. sz.

Veszünk buro szőnyeg teljes lak- és irod-dezéseket, Werthe-szat, zongorát, es porcellánokat, ri-stb. — Meghívást megýünk

Frenkel
butor, szőnyeg és kereskedők, Strada Mihail Mosoiu, (volt Mihály-utca) 10.

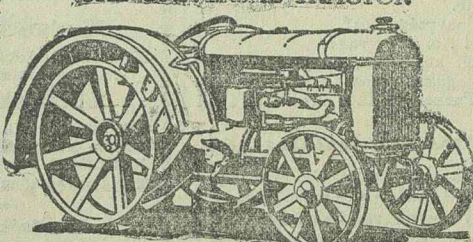
osztál sorsjáté
húzzás 1925 karácson-A belügyminiszter 66.003-1925 sz. gédeljezve. 1.000 értéken. 338 ny-lez kisorsol
Füveneművel
250.
100.
50.
25.
10.

Jegyek kaphatók soknál, dohányt és az ország bárm-szében, ahol ezert-mény kifüggesztve
Minutvársdi kor-Mindenem felvil-valamint a sorsj-sal foglalkozni kiv-latokat elintéz a Mosse S. A. cég Regina Maria No. rendelések a pénz-előzetes beküldés-senevi kiállítási s-jeligére küldet

Uj ÓRA és ékszerjav helyben mind-órák javítását szal és jutányosan vé

Dr. BÁRDOS
Str. Nicolae Z. (Lukács György-ut)

Pálmák fil-szekrények nagy-csón sürgősen elá-„Ardeal” főposta Telefon 203

Fordson
THE UNIVERSAL TRACTOR

FORDSON TRAKTOR ame-rikal kettős ekével
FORD teher-FORD luxus autó engedélyezett képviselete:
Andriska és Rosenbaum
Calvin-utca 15. Telefon 209
Összes alkatrészek raktá-ron. — Legelőnyösebb fel-tételek mellett.